

Östgotaspel

Östergötlands spelmansförbund
www.ostgotaspel.se

Styrelsens ordförande:
Christer Samuelsson
ordforande@ostgotaspel.se

Nr 2 2023, årgång 23

Ansvarig utgivare:
Christer Samuelsson
Redaktör: Helen Eriksson
redaktor@ostgotaspel.se

Målning av Gustav Malmberg [1841]. Detalj av väggmålning i Medevi brunn. Utsikt mot högbrunnen.

Per Jensens säckpipa och stråkharpa.
Foto: Helen Eriksson.

Gunnar Nordlinder. Foto: korp-teatern.se

Förra året i Malmslätt.
Foto: Privat.

INNEHÅLL	sida	ARTIKELSERIE om Medevi	6+7
ÖSF	2	NUMRETS LÅT	9
Styrelse och funktionärer	2		
ÖSF NYTT		ANNONSER	10
Vad hände på årsmötet?	2+5	Spel- och dansträff Vårdnäs	10
Ordförandehälsning	3	Spelmansträff Medevi Brunn	10
RAPPORTER		Nordlek 2024	10
Nybörjarkurs	3	Spelträff Borghamns Vandrarhem	10
SSR:s förbundsstämma i Leksand.	8	Fattig punkt Elak.	11
Norrköpings Folkmusikfestival	8	Spelmansstämma Kärna/Malmslätt.	11
Klintetten 30 år	9	Slåtterspel Eklundenängen.	11
INTERVJU MED RIKSSPELMÄN		KALENDARIUM	12
Gunnar Nordlinder berättar	4+5	Manusstopp	12

STYRELSE FÖR ÖSTERGÖTLANDS SPELMANSFÖRBUND.

Ordförande: Christer Samuelsson, tel. 070-4471479, [ordforande\(at\)ostgotaspel.se](mailto:ordforande(at)ostgotaspel.se)
Sekreterare: Knut Eriksson, tel. 0762-700318, [sekreterare\(at\)ostgotaspel.se](mailto:sekreterare(at)ostgotaspel.se).
Kassör: Ingrid Karlsson, tel. 0707-740665, [kassor\(at\)ostgotaspel.se](mailto:kassor(at)ostgotaspel.se)
Ledamöter: Stefan Öberg, [stefan\(at\)ostgotaspel.se](mailto:stefan(at)ostgotaspel.se); Claes-Göran Olson, [klasse\(at\)ostgotaspel.se](mailto:klasse(at)ostgotaspel.se)
Suppleanter: Evalill Grönberg, Annika Vikström, Rebecka Lindvall och Katja Bergvall ungdomsrepresentanter

ÖVRIGA FUNKTIONÄRER bl.a.:

Spelledare: Isabell Svärdmalm, [spelledare\(at\)ostgotaspel.se](mailto:spelledare(at)ostgotaspel.se)
Medlemsärenden: Ingrid Karlsson (f.d. Ährlin.) tel. 0707-740665, [medlem\(at\)ostgotaspel.se](mailto:medlem(at)ostgotaspel.se)
Arkiv, notbibliotek, försäljning: Hans Norberg, tel. 0703-742584, [arkivarie\(at\)ostgotaspel.se](mailto:arkivarie(at)ostgotaspel.se)
Hemsidesansvarig: Hans Norberg, [webb\(at\)ostgotaspel.se](mailto:webb(at)ostgotaspel.se)
Östgotaspels redaktion: Helen Eriksson, [redaktor\(at\)ostgotaspel.se](mailto:redaktor(at)ostgotaspel.se), tel. 070-5417872
Hans Norberg, tel. 0703-742584

ÖSF NYTT

Vad bestämdes på Ö.S.F.s Årsmöte 5/3 2023?

Ansvarsfrihet och godkännande av planer för 2023

Styrelsen beviljades ansvarsfrihet för 2022. Verksamhetsplan och budgetplan för 2023 godkändes.

Val av Styrelse

Ordförande	Christer Samuelsson	1 år nyval
Sekreterare	Knut Eriksson	1 år fyllnadsval
Ledamot	Claes-Göran Olson	1 år omval hemsidan
Suppleant	Annika Vikström	1 år omval
Suppleant	Evalill Grönberg	1 år omval
Suppleant	Rebecka Lindvall	1 år omval
Suppleant	Katja Berglund	1 år omval

Val av två revisorer och en revisorsuppleant

Revisor	Henrik Schön	1 år omval
Revisor	Erik Svansbo	1 år omval
Revisorsuppleant	Kristina Samuelsson	1 år omval

Till valberedning valdes

Ordförande	Jan Andersson	1 år omval
Medlem	Rune Persson	1 år omval
Medlem	Jan-Åke Sallermo	1 år nyval

Årsmötet inleddes med Allspel. Sedan föreläsning av Per Jensen—säckpipa, se vidare på sid. 5.

Fiolkurs för nybörjare, Spelträffar i Medevi och Borghamn presenterades, såväl som uppdraget som arkivarie och webbredaktör.

Avgående ordförande Klaas Wijma, avgående redaktör Barbro Wijma och avgående sekreterare Monika Jörnskog avtackades och föräddes med blommor och konsertbiljetter.

Ordförandehälsning:

Jag heter Christer Samuelsson och blev vid senaste årsmötet vald till ny ordförande i Östergötlands spelmansförbund. Jag vill först och främst tacka avgående ordförande Klaas Wijma efter flera års fint arbete i förbundet. Jag vill också varmt tacka för förtroendet och kommer att jobba för att vi även i fortsättningen kan få en fin verksamhet i förbundet.

Kort presentation: Jag undervisar på Kulturskolan i Linköping sedan 2002 och har numera mest Suzukielever, två Suzuki-grupper och två spelmanslag i min tjänst. Jag är riksspelman på östgötalåtar och även dansare. Jag har varit med i spelmansförbundets styrelse på 1990-talet, ett par år som vice ordförande och därefter som spelledare i åtta år. Jag drog igång en tvåårig spelmansutbildning, som blev populär, och där även andra lärare medverkade. Nu i vår har jag och Barbro Wijma dragit igång en fiolgrupp för vuxna nybörjare med inriktning på folkmusik.

Den 22-23 april var jag tillsammans med Stefan Öberg, Kerstin Ingels Öberg och min fru Kristina på Sveriges Spelmans Riksförbunds årsstämma och representerade Östergötlands spelmansförbund. Det var givande dagar då det pratades bl a om ett nytt registreringssystem som gör det mer lättarbetat för våra kassörer i förbunden, men det tar ytterligare något år innan man kan presentera den slutgiltiga produkten. Det diskuterades också att det vore fint om alla landskapsförbund kunde föra in en skrivning om mångfald och öppenhet för alla människor i sina stadgar, ett styrdokument att följa. Något som också nämndes är att regeringen har nominerat nyckelharpan till Unescos register över immateriella kulturarv. Beslut om detta kommer att fattas av Unesco i december i Botswana. Sverige har jobbat länge för detta och nu hoppas vi att det äntligen ska bli genomfört.

Jag har många intressen, så jag slår ett slag för min spel- och dansgrupp Klintetten som nyligen firat 30-årsjubileum. Det blev en heldag i Svalsjö med danskurs, musik- och dansföreläsning och danskväll (se artikel i detta nummer). Det finns också möjlighet att besöka Medevi brunn för spelmansträffar i sommar. Christer Odén och Peter Berry kommer att erbjuda två berättarkvällar till åminnelse av Abraham Haghholm, med möjlighet till buskspel, den 3 och 17 juli. Även den 31 juli är det spelträff i Schweizeriet i Medevi brunn. Spelmän bjuds på fika vid alla tillfällena. Vi hoppas få se er där. Den 7-8 oktober kommer spelmansförbundet att ordna en spelträff i Borghamn. Där kan vi byta låtar med varandra, lyssna på föredrag, äta gott och ha roligt. Det finns flera andra tillfällen i sommar om man vill lyssna på konserter eller bara spela med varandra, se närmare i kalendarier.

Vi ses förhoppningsvis i spelmansviolet! //Christer Samuelsson, ordförande

RAPPORTER

Nybörjarkurs på fiol i Spelmansförbundet

Undertecknad tillsammans med Barbro Wijma har startat en nybörjargrupp på fiol för vuxna, vi är 6-7 deltagare. Vi har kört från januari - maj och kommer att fortsätta i höst. Inriktningen har varit på fiol och stråkhållning i början och vår repertoar består av enkla små låtar i form av visor, långdanser och polskor.

//Christer Samuelsson

*Deltagarna i Christers och Kristinas kök.
Foto: Kristina Samuelsson.*

Intervjuserien med våra riksspelmän fortsätter:

Gunnar Nordlinder - vem är DU?

Jag föddes i Abrahamsberg, Stockholm 1946 och provade mitt första munspel när jag var nio år.

Vad gjorde att du började spela överhuvudtaget? Hur kom det sig att du valde just detta instrument?

En faster hade spelat lite på det men lämnat över det till barnen, mina kusiner, som dock var måttligt intresserade. Det visade sig att jag lätt kunde få fram härliga och i mitt tycke oerhört vackra melodier som *Oh Susanna* och *Johan på Snippen* genom att bara andas lite ut och in. Det kändes rätt och ledde till omedelbar förälskelse.

Mina föräldrar blev imponerade av det spontana spelandet och köpte ett fint, nytt munspel – kromatiskt. Det var ju inte ett sånt spel jag ville ha, men eftersom det gick att spela som ett diatoniskt spel om jag struntade i ”tryckknappen” fick det hänga med.

En driven munspelare som jag lyssnade till i Hovenäset, Bohuslän, blev en inspirationskälla. Hos honom tillbringade jag flera somrar i mitten av femtiotalet. Han blåste fram glada polketter på ett märkligt spel som var halvcirkelformat och viftade samtidigt med handen bekom ena örat så att man måste skratta. På 1960-talet hörde jag en och annan munspelare på jazzklubbarna i Gamla stan som inte bara spelade jazz och blues, utan även låtar som *Nidälven*. Det var kul. Den valsen är fortfarande en av mina favoriter bland gammeldanslåtar.

Munspel och handklaver (Caprice, 1973) och *Rullstråk och tungbas* (Oktoberförlaget 1977) var de första grammofonskivor där jag hörde traditionsbärare på munspel, låt vara blandat med durspel respektive fiol. På ”rullstråksskivan” trakterade den kände spelmannen Viksta-Lasse upplandslåtar på fiol medan hans relativt okände bror, Sven Larsson spelade munspel i samma tradition. Svens kännemärke var att spela bas med sig själv med hjälp av tungan, en teknik han delade med många andra duktiga svenska munspelare. Bland spelmännen på Capriceskivan fanns sådana storheter som Eilas Jonsson, Offerdal och Ivar Andersson från Kyrkhult i Blekinge som hade klockor monterade på sitt spel. All denna fina musik gav en fantastisk kick att gå vidare.

Hur ser ditt spelande ut nu, till vardags?

Mitt yrkesverksamma liv har kretsat kring muséer, pedagogik och utställningsverksamhet. Nu, en bit efter pensioneringen känner jag att musiken tagit en rejäl plats i mitt liv. Sång, ett lika kärt ”instrument” som munspelet utövar jag som försångare i balladdans. Jag och min fru Karen har haft kurser i bl a Visby under Medeltidsveckan och deltar med liv och lust i Slakamusiken tillsammans med Marie Länne-Persson och

många andra. Blockflöjt, både sopran och tenor spelar jag på diverse medeltidsmarknader. Munspelet har jag använt mycket när Karen och jag spelat och sjungit program kring skillingtryck: Cittra, fiol, munspel och sång (se bild längre ner på Gunnar och Karen). Varannan tisdagskväll spelar vi också till dans för Or-gagillet.

Hur uppstod idén att bli Riksspelman? Hur länge hade du satsat tid och energi på det projektet?

”Riksspelman” fanns väl i bakhuvudet från 80-talet men inget jag satsade på egentligen även om jag var flitig att spela, mest sörmländskt på den tiden. Under drygt 15 år kom jag sedan att spela uppländskt eftersom mina spelkompisar spelade silverbasharpa. 1990 spelade jag upp i Nyköping utan resultat. Men 1997 sa munspelaren Bosse Gabrielsson att han tänkte åka till Delsbo året efter, 1998, för att bli riksspelman. Jag ville förstås inte vara sämre och hoppades på bättre lycka denna gång. Som förberedelse sökte vi upp riksspelmannen och traditionsbäraren på munspel, John-Erik Hammarberg och lärde oss av hans spelteknik. Vi studerade också noga spelmännen Elias Jonsson, Pelle Hammarberg (farbror till John-Erik) och Skogsby-Lasse, Edvard Larsson som var den förste som fick Zorns silvermärke. Alla dessa spelmän var från Jämtland och vi visste att de jämtländska munspelarna var duktiga. De hade ett fint sätt att mejsla ut melodierna distinkt, ton för ton. De var också fenomenala på att kompa sig själva med hjälp av tungbas. Vi övade flitigt, för att inte säga fanatiskt. Både Bosse och jag fick silvermärket. Jag på upplandslåtar och Bosse på låtar från Medelpad.

För mig var det extra roligt att få det i Delsbo. Där strax utanför byn hade min farfarsfar bott med en stor barnaskara. En av pojkarna, Uno Nordlinder, blev duktig violinist och spelman och komponerade egna låtar i tidens stil. *Stömneåns böljor*, nu bortglömd men då på 1910-20-talet rätt mycket spelad, hör till hans verk.

Forts. Intervju:

För mig var det extra roligt att få det i Delsbo. Där strax utanför byn hade min farfarsfar bott med en stor barnaskara. En av pojarna, Uno Nordlinder blev duktig violinist och spelman och komponerade egna låtar i tidens stil. *Stömneåns böljor*, nu bortglömd men då på 1910-20-talet rätt mycket spelad, hör till hans verk.

Vad har det inneburit för skillnad för dig att ha den utmärkelsen?

I likhet med många har jag nog inte märkt någon skillnad på att vara Riksspelman, respektive inte. Jag spelar lika dant som alltid. Fast det skapar förstås en del respekt att nämna det.

Vilket råd vill du ge en folkmusikintresserad person som vill börja spela ett instrument? Hur börjar man?

Den som vill börja ska naturligtvis satsa på det instrument han eller hon känner är roligt. Munspelet har fördelen av att ta lite plats och går lätt att få ton i. För den skull ska man inte tro att det är ett lättspelat instrument. Tvärtom kräver det mycket övning innan man själv och den publik man eventuellt har blir nöjda. Men det gäller ju för allt.

Har du någon tanke/vision om vad du skulle vilja göra för folkmusiken om du hade tid och möjlighet?

Visioner får jag nog överlåta på yngre generationer. Men jag ställer gärna upp med glada tillrop för dem som vill bevara traditioner, spela till dans men även skapa nytt.

Mer från ÖSF:s årsmöte:

ÖSF:s årsmöte 5 mars inleddes förutom med Allspel med att medlemmarna fick lyssna på Riksspelman Per Jensen från Rimforsa berätta om sitt mångåriga arbete med den svenska säckpipan och om stråklarpan. Per berättade inspirerande om säckpipans historia och vi fick veta att det var i mitten av 70-talet som den första svenska säckpipan byggdes. Det var senare i Insjön i Dalarna som de första **spelbara** säckpiporna byggdes. Säcken tätades förr med klister som var gjort av honung. Förr var det endast 1 bordunpipa, numera är det 2. Men det finns bevarat instrument med 2 bordunpipor, men då var den ena "blind". Den säckpipa - med KRAV-märkt skinn! - som Per numera spelar på är byggd av Max Persson från Tierp. Och bladet i pipan är 3D-printat i plast! Per gav prov på hur det också kunde låta. Han berättade att han ofta gör om lite i melodierna så de ska passa instrumentens tonomfång. Att kombinera sång med säckpipa bemästrade Per med den äran, ett riktigt "party-trick"! Vi fick också bekanta oss med stråklarpan, som är ett riktigt gammalt instrument, även kallad tagelharpa, då strängarna är av tagel. Instrumentet förekommer mer i vårt grannland Finland. Men Per har en moderniserad stråklarpan - det måste ju gå att spela på! Vi fick lyssna till "Vals från Motala", då rörde sig stråken på alla strängarna. Avslutningsvis spelade Per två melodier på sin säckpipa, den sista en variant på "Ge mig ett par nya fina skor". Efteråt riktigt flockades åhörarna runt Per och ville veta mer.

Per Jensen. Foto: Helen Eriksson.

På jakt efter Haghholm i Medevi – hur allmogemusiken blandades i brunnsmiljö.

Jan Ling beskriver folkmusiken som en brygd, en blandning av olika smaker ur olika källor som så småningom blir det vi kallar ”folkmusik”. Och man ställer sig förstås frågan vad som ingick och hur det gick till när brygden anrätades. Det finns spår att leta sig fram längs och jag har tänkt försöka ge ett exempel på hur det kan ha hänt, utan att ge ett definitivt svar, genom att presentera indicier. Det är det bästa man kan göra när källorna sinar, när de inblandade sedan länge är döda. Här kommer min upptäcktsresa.

Allt börjar med mitt intresse för folkskolläraren och låtupptecknaren Abraham Haghholm (1811-1890) från Godegård i nordvästra Östergötland, rikligt representerad i Svenska låtars östgötadelar. I ett brev till Folkmusikkommissionen, som var ansvarig för utgivningen, skriver Carl-Emil Sundblad, son till Haghholms vän organisten Carl Gustaf Sundblad (1815-1905), att Haghholm fått mycket av inspiration i kontakten med brunnsmusikanter i Medevi. Här börjar mitt spår. Vilka är de? Vad representerar de för slags traditioner? Finns det mer musik att hämta ur dessa ”brunnar” som kompletterar den musik som Haghholm efterlämnade? Finns det en ledtråd här som säger något om hur ”brygder” uppstår? Med väderkorn och förstoringsglas anträder jag nu mitt sökande efter gärningsmän.

Scenen är alltså Medevi. Det är här Haghholm gör flera besök både under 1800-talets första decennier som patient på brunnshospital och sedan som väletablerad yrkesman fram till sin död. Vi ska inrikta oss på de första åren, eftersom det är då som hans musikskatt uppstår i form av en spelmansbok med polskor, kadriljer och valser. Jag skriver i min bok om Haghholm att han hämtar inspiration från den musik han hör i brunnen, som ett slags bakgrundsmusik, ett avtryck av musik som råder i den miljö han vistas i. Går det att beskriva denna noggrannare och finns det kanske mer handfasta bevis på hur musiken förmedlades?

Först måste det sägas att källaget är dåligt när det gäller Medevi brunn eftersom en stor del av arkiven brändes i slutet av 1800-talet. Man måste därför utgå från de skärvor som finns kvar och göra jämförelser med andra hälsobrunnar. Min första fråga gäller om det över huvud taget kan tänkas möjligt att kontakter skapas i sådan miljö som brunnsens, där fattiga patienter och burgna brunnsгäster lever sida vid sida, men på väl definierade olika sidor. Det finns framför allt två böcker som innehåller rikhaltiga uppgifter om brunnskultur och mycket om Medevi. Det är Elisabeth Manséns ”Ett paradys på jorden” (2001), och Anne-Marie Nilssons ”Musik till vatten och punsch” (2017). Jag har haft stor användning av dessa. Det finns grundläggande skillnader mellan dessa författares uppfattning av brunnskulturen. Mansén betonar brunnsens roll som en oas, en fristad skild från samhället i övrigt, där särskilda regler gäller, där människor kan mötas, där en viss jämlikhet råder. Nilsson å andra sidan betonar det hierarkiska draget, att besökarna tar med sig sina ständsidentiteter och håller sig på avstånd från de mindre bemedlade. En väsentlig skillnad mellan böckerna är förstås att den ena är en studie i idéhistoria, Mansén, och den andra ett verk av en musikhistoriker, med fokus på blåsmusikoketter under 1800-talets senare del. Vilken bild är sannast? Vad kan den säga om möjliga kontakter inom musikens område? Det är dags att undersöka musikkulturen på Medevi, som säkert delar egenskaper med andra hälsobrunnar.

Musik är en viktig ingrediens i livet på Medevi. Till början av 1800-talet lades där mycket vikt vid musik som ett hälsobringande element. Under 1800-talet betraktades musik allt mer som underhållning, ett sätt att bryta det som kunde upplevas som tristessen vid vistelsen där. Musik är allestädes närvarande, i många olika former. Det finns musik som skapas informellt, i samröre mellan gästerna, och det finns musik som ordnas av brunnen. Kanske finns det också musik i Medevi utanför brunnen där man kan träffa på allmogespelmännen. Jag har inte stött på någon information om detta men det är naturligtvis inte uteslutet. Det vore naturligt att musiker av alla slag drogs till ett ställe där musiken stundom flödade. Att uppleva musik var nog lite av en exklusivitet.

Det finns inget belägg för att allmogespelmännen skulle ha deltagit i spelet vid Medevi brunn. Nilsson håller möjligheten öppen men är mycket tveksam. Det finns flera belägg för att gästerna musicerade sinsemellan. Haghholm knyter till exempel kontakter med sångare när han återvänder till brunnen som respekterad yrkesman. Han har efterlämnat noggranna uppteckningar av sånger för manskvartett, drygt 200 nummer i en stil som anknyter till tidens smak för det nationella och romantiska. Mansén finner fler exempel i dagböcker skrivna av brunnsens гäster. När Haghholm besöker brunnen som fattigpatient får han säkert inte del av denna typ av musicerande.

Återstår den officiella musiken som beledsagade gästerna från morgon till kväll, vid uppvaknandet, vid brunnsdrickningen, vid måltider, vid utfärder, vid promenader, när man marscherade i den s k grötlunken, vid dans. När den musiken spelades kan man anta att publiken inte blandades, att de mindre bemedlade främst åtnjöt den på avstånd.

De inhyrda musikerna tillhörde enligt Nilsson tidens elit. Det var drivna yrkesmusiker ofta med bakgrund i något närallgiggande regemente. Under den senare delen av 1800-talet uppstår ensembler av blåsmusiker och den musik som vi idag uppfattar som typisk för brunnen blir dominerande.

Forts Hagholm i Medevi

Mässingsinstrument gör entré vid mitten av århundradet. Tidigare var klarinetten det instrument som bar upp melodistämmorna, senare får kornetten denna roll. Även stråkinstrument förekom. Militärmusikerna var ofta kunniga på både blås- och stråkinstrument. Det är svårt att beskriva repertoaren vid brunnen i detalj eftersom noter var kapellmästarens privata egendom. När säsongen var slut tog han helt sonika med sig noterna hem. Nilsson skriver att musiken man spelar på hälsobrunnar emanerar ur tidens musikrepertoar i stort och att utpräglade gränser mellan folklig, populär- och konst-musik inte gällde. I repertoaren fanns inslag av det militära, vid tapto och revelj, vid marsch, av dansmusik, polonäser och polskor, valser, kadriljer och av konsertmusik, ofta hämtad från operor och operetter.

Om det var någon musik som präglade Hagholm under hans tidiga år på brunnen borde det ha varit den som spelades av militärmusikerna. Han var inte med och spelade men han kunde inte undvika att höra musiken ljuda från spelplatserna, paviljongerna, salarna, uteserveringarna. Gick det att få kontakt med dessa framstående musiker för en fattig sate? Var det möjligt att ett byte av musik kunde uppstå? Frågorna måste lämnas obesvarade men kanske kan det finnas ett spår att följa som antyder ett möjligt, men inte bevisat, samband. Spåret leder oss till militärmusikerna. För att förstå deras roll är det nödvändigt att djupdyka i svensk militärhistoria.

Den moderna svenska militärhistorien börjar med inrättandet av indelningsverket och ”det ständiga knektehållet” under Karl XI i slutet av 1600-talet. Att underhålla den stora svenska hären med stormaktsambitioner ställde krav på rekryteringen av soldater som inte kunde genomföras med regelrätt värvning. Idén som uppstod var att inrätta ett system där krigsmaktens trupper finansierade sig själva och detta skedde främst genom att skapa den indelta armén, där varje soldat knöts till ett torp som gårdar inom ett visst område, en rote, var ålagda att erbjuda. Systemet fortlevde utan större förändringar under 200 år.

...Missa inte den intressanta fortsättningen i nästa nummer!

I sommar är det en serie spelmansträffar, i Medevi, 3, 17 och 31 juli. Temat för den första träffen är Hagholm och 1800-tal. Träff två: 1700-tal och tidiga spelmansböcker. Träff tre ansvarar Spelmansförbundet för. Se vidare annons i detta nummer. Hoppas vi ses! // Peter Berry

Vykort. Medevi brunn, Grötlunken. Okänd fotograf. Cirka 1910-1920.

RAPPORTER, forts.

Sveriges Spelmäns Riksförbunds årsstämma i Leksand

Söndagen den 23 april hade Sveriges Spelmäns Riksförbund (SSR) årsstämma i den fina Wallénhallen vid Leksands Folkhögskola. Folkhögskolan ligger vackert ute på Åkersön med utsikt över Österviken och Österdalälvens mynning.

Stefan Öberg, Kerstin Ingels Öberg, Christer Samuelsson och jag åkte till Leksand för att representera Östergötlands spelmansförbund vid stämman. Vid själva förbundsstämman avhandlades sedvanliga punkter och Hadrian Prett blev omvald som ordförande. Det blev en aning livliga diskussioner om förbundets ekonomi och att förbundet dragits med underskott de senaste åren.

På lördagen bjöds vi på bland annat föredrag, workshops och låtutläring med Leksandsspelmannen Tommy Gjers. Dalarnas spelmansförbund, med ordföranden Magnus Bäckström i spetsen, var värd för aktiviteterna och med fanns även representanter från Folkmusikens Hus (Jeanett Rousu). Ett av föredragen med ordföranden i SSR, Hadrian Prett, hade rubriken "kan vi inte bara spela?" och handlade om SSR:s, de regionala spelmansförbundens och spelmanslagens betydelse för att skapa arenor för spelmännen att träffas och spela. Ett problem är att få personer att engagera sig i styrelsearbete. Vi diskuterade medlemsrekrytering och svårigheter att bland annat få ungdomar att ansluta sig till förbunden. Tull Anders Bergkvist berättade om ett pågående projekt som SSR driver för att få fram en ny databas med ett användarvänligt medlemsregister, något som även landskapsförbunden kommer att erbjudas möjlighet att köpa in sig på. Mycket intressant tyckte vi och en sådan skulle på många sätt underlätta styrelsearbetet och även förenkla för medlemmar. Efter middagen på lördagkvällen var det spontan spelmansstämma på Hotell Moskogen med spel framåt småtimmarna. Det var en mycket trevlig helg var vi alla överens om.

//Kristina Samuelsson

Faktaruta:

Vad är Sveriges Spelmäns Riksförbund (SSR)?

SSR bildades 1947 och är en folkmusikorganisation med ca 6000 medlemmar organiserade i 23 landskapsförbund över landet, bland annat Östergötlands spelmansförbund. Den som är medlem i ett anslutet landskapsförbund är också medlem i SSR. Landskapsförbunden har rätt att bland sina medlemmar utse ombud som är röstberättigade vid förbundsstämman. Östergötlands spelmansförbund har tre ombud. SSR samverkar med andra organisationer och institutioner och arbetar för att utveckla och stärka folkmusikens roll i det svenska musiklivet. SSR är också en samarbetspart i den lokala och regionala musikmiljön. Bland annat erbjuder förbundet en förmånlig instrumentförsäkring genom Folksam. Medlemmar får också introduktionsrabatt på notprogrammet ScoreCloud. Förbundet ger ut tidningen Spelmannen till alla medlemmar. För mer information se SSR:s webbplats www.spelmansforbund.se.

Spontan spelmansstämma på Hotell Moskogen.
Foto: Per Ahlbom.

NORRKÖPINGS FOLKMUSIKFESTIVAL PRISAS!

Norrköpings Folkmusikfestival utsågs till Årets Arrangör på Folk- och världsmusikgalan den 16 april 2023. Motivering:

"En dedikerad ideell förening som med hårt arbete och nya idéer skapat en festival med en helt egen karaktär. Genom förändrade förutsättningar och pandemi har den här arrangören jobbat vidare med nytänk och fantasi. Känslan av spelmansstämma som intar industriområde möter känslan av klubbfestival och blir till en unik mötesplats för alla åldrar och en inkörsport till folkmusiken för många ungdomar". Läs mer på <http://folkgalan.se>

Numrets låt

Hej alla musikanter och lyssnare!

Den här gången har jag valt en av valserna ur ÖSF:s nyaste notbok; ”Valser från artonhundratalets förra hälft i Godegård med omnejd.” Valsen är nr 5 i ordningen.

Har du tittat in på hemsidan för att lyssna på ljudinspelningarna?

Du kanske redan har notboken och där läst Peter Berrys mycket intressanta text om valsens intåg i Sverige och i Godegård med omnejd i början av 1800-talet, samt hur P.B. gått tillväga i sitt urval. Läs och inspireras!

Vals nr 5 kommer från en spelmansbok som senast tillhört Anders Lagberg (1779-1835).

Lagberg var klockare och hemmahörande i Hammars socken. (P.B:s text).

Jag har med hjälp av vår arkivarie Hans Norberg dykt ner i den *gamla* spelmansboken (*Folkmusikkommissionens katalogsignum M132*) och där är det två tidigare ägare till boken, tillika de som (väl) nedtecknat noterna; och det är i den enes, Carl Hammarén, 1774, del av boken som vals nr 5 återfinns. Och i hans rubrik står det Walls. Men för att citera Peter Berry: ”*Det är inte alltid klart vad årtalen avser*”. Men ändå – lite ”historiens vingeslag” är det ju, så här 250 år senare!

På hemsidan finns valsens inspelad av både Claes-Göran Olsson, nyckelharpa, Linköping och undertecknad, fiol, (Norrköping). Våra resp tolkningar är mycket lika varandra.

Och Du – det finns ett 20-tal valser som ”är kvar” att spela in! Se information på hemsidan.

Kontakta redaktör och/eller arkivarie om Du vill bidra med Din tolkning, eller önskar köpa notboken.

Trevlig Spel-Sommar önskar Spelledare Isabell Svärdmalm

Wals 5

Lagberg nr 10

Klintetten firade 30 år med fest i Svalsjö!

Hösten 1992, på initiativ av Stefan Öberg och Kerstin Ingels, började musikanter från Linköping och Norrköping att träffas för ett mer regelbundet spelande i grupp. 1993 bildades föreningen Klintetten. 1994 medverkade gruppen på NORDLEK, i Linköping. Sen rullade det på, med i början mestadels dansspelningar. Gruppen har medvetet utvecklat samverkan mellan dansen och musiken där den folkliga musik- och danstraditionen framförs på ett modernt sätt. 4 CD-skivor med kännetecknet dansant musik har det också blivit. Många resor till våra nordiska grannländer och också till USA har varit berikande och lett till nya kontakter. På den stora Gran bal Trad-festivalen i norra Italien har Klintetten medverkat under många år, med kurser och dansspel.

Klintetten som funnits på Östergötlands, Sveriges och utlandets musik- och dansscen i massor med år bjöd den 3 juni in till jubileumsfest med danskurs, föreställning och dansspel i vackra Svalsjö, utanför Kisa. Mikael och David Eriksson lärde ut Norskleiten och Schottis från Ovanmyra (den senare komponerad för flera år sedan av Stefan och Kerstin). Den fina danskursmusiken svarade John och Elias Samuelsson och Malin Svärdmalm för. Lite senare var det dags för musik- och dansföreställning, som blev en riktig ”wow”-upplevelse! Kvällen avslutades med dans och åter dans till den medryckande och svängiga musiken. Gamla medlemmar var inbjudna och deltog i dansspelet.

Nu är det två generationer i gruppen, då barn till medlemmarna naturligt har fått givna roller, som musiker såväl som dansare.

2023 består Klintetten av 16 medlemmar. Instrumenten är fioler, dragspel, cittra och ståbas.

Annonser

Spel- och dansträff Vårdnäs vackra hembygdsgård

14 juni 2023

Spelträff från kl 17

Alla välkomna! Allspel, buskspel, samspel, solospel.... Allt!
Fiol, dragspel, harpa, munspel....

Dans från kl 18

(tillåtet att dansa tidigare också...)
Strängt Draget m fl spelar

Det finns ingen servering så ta med mat/dryck som önskas under kvällen!
Hembygdsgården kostar att hyra. Vi är tacksamma för bidrag till det

Arr: Strängt Draget

Mer info:
Bengt 070-3336709

Spelmansträff

på Medevi brunn

Måndagar 3, 17 och 31 juli

Kl 15-17 Tre dagar under juli månad! Det blir allspel och uppspelningar vid Högbrunnen och vi hoppas på buskspel över hela brunnsområdet. Spela gärna någon danslåt före mässingsorkestrarnas tid. Gräv i era spelmansböcker!

Kl 18-19 Berättarkväll med musikinslag i Societetsbyggnaden. 3 juli står 1800-talets dansmusik i dessa trakter i centrum. 17 juli blir det 1700-tal! Entré 100kr.

Spelmansträffen arrangeras till äminnelse av Abraham Hagholm, Godegårds förste skollärare. Han var en av Östergötlands största folkmusikupptecknare samt brunnsvärd i mitten av 1800-talet.

Välkomna!

Information: Christer Odén 073-055 47 02 och Peter Berry 070-341 10 48
Logi och mat för gästande publik och spelmän: bokning@medevibrunn.se 070-142 38 39
Intresseföreningen Medevi Brunn: info@medevi.info, www.medevi.info

NORDLEK I ARENDAL 2024

Är du sugen på att komponera? Och att träffa spelmän från flera länder?
Vart 3:e år arrangeras en nordisk folkdans- och folkmusikfestival, NORDLEK, och nästa år är det Norges tur att arrangera i den fantastiskt vackra staden Arendal, du vet, där "Olaf, Elsa och Anna" bor... Och staden firar 300 år nästa år!
Jag som varit med på ett stort antal NORDLEK-stämmor sedan 2006, kan lova ett dansant och musikaliskt smörgåsbord! Flera tusen deltagare utlovas en innehållsrik vecka.
Ur programmet: Nordiskt Mästerskap i Dansspel, Kompositionstävling i VALS, Nordisk DansMix och Nordisk SpelMix, Häng på-dans, Polskan i Norden, Samdans och Samspel och Festmarsch med Bröllopståg.
Invigning kommer att ske i hamnbassängen, med Hallingdans och musik på flottor!
Riktigt spektakulärt!

För mer info www.nordlek2024.no

Mer info om Kompositionstävlingen i nästa nummer!

//Helen Eriksson, ordförande
Nordleks Folkmusikutskott

Östergötlands spelmansförbund inbjuder till en Spelträff på Borghamns vandrarhem 7-8 oktober 2023

Vi bjuder in spelmän och spelgrupper från Östergötland med omnejd.
Spelgupperna får dela med sig av sina favoritlåtar
Spelstugor med olika ledare
Men framför allt att träffas spela och ha trevligt tillsammans.

Erik Hammarström spelar upp ljudklipp från spelmän med ett "äldre" spelsätt
Vi lyssnar, diskuterar och provar på.

Hadrian Prett från SSR besöker oss med ett föredrag om samspel, spel till dans, samt lär ut några Bodapolskor och leder spelstugor.

Avgiften för träffen blir 100 kr för medlemmar och 200 kr för övriga.
Kost och logi kommer förstas till.
600 kr för mat och 350-600 kr för boende i dubbelrum per person.

Idé till ett program :

Lördag	Inkvartering och fika.
10.00-11.00	Spel i grupper där man lär varandra sina favoritlåtar.
11.00-13.00	Lunch
13.00-14.00	Spel i grupper där man lär varandra sina favoritlåtar.
14.00-15.30	Fika
15.30-16.00	Indelning i grupper olika ämnen.
16.00-17.00	Indelning i grupper olika ämnen.
17.00-18.00	Middag Bordsvisor är välkomna (egen dryck ej tillåten)
18.30-20.30	Spel till dans / Spelstugor i andra lokaler
20.30-23.00	Nattamat med Jam (medtag mat och dryck)
Söndag 23.00-	Frukost
8.00-10.00	

Du som tycker att det låter kul och vill vara med :
Anmäl dig / din grupp till Stefan Öberg tel. 073-5626370
snarast men senast den 1:a juli (inte bindande)

obergingels@gmail.com

IO Bokning av rum görs till vandrarhemmet mellan 7 juni och den 25 juni
info@borghamn.com

Sveriges första balladfestival äger rum på Borghamn Strand den 17-20 augusti!

När föreningen Slakamusiken med stöd av Leader Folkungaland arrangerar

Fattig punkt Elak – Balladfestivalen på Borghamn Strand, är det den medeltida balladen som står i centrum. Som det allkonstverk den är, lämpar den sig ypperligt för en festival - en sjungen berättelse som kan framföras från scen i sång och spel, men också i gemensam dans i ring eller kedja där alla kan vara med. Den kan uttryckas i bild och film – Albertus Pictor, Gösta Adrian Nilsson, Ingmar Bergman är några av uttolkarna. Ja, ni fattar: sång, spel, dans, bilder, berättande, gemenskap.... och NEJ, den behöver inte gå långsamt!

Människor som ägnar sig åt medeltida ballader finns idag runt om i Norden och många andra länder. Balladfestivalen blir dels ett möte för balladsångare/dansare, forskare, skribenter, dels en öppen inbjudan att lära känna de medeltida balladerna som besjungit våra liv i många hundra år. Med konserter, balladdans, bilder, workshops, kurser, seminarier och jam bjuder Balladfestivalen på fyra oförglömliga dagar på Borghamn Strand.

Detta blir Sveriges första balladfestival och den sker bara en gång just här, så passa på!

Planen är att om två eller tre år ska en ny balladfestival dyka upp någon annanstans. Men detta blir den första!

Ranarim, Folk & Rackare, Virelai, EPOS, Kvinnolåt, kvaddansare från Färöarna, och många fler. Bildkonst, forskningsrön, arkivgrävriker, balladdans och jam, allt i en härlig miljö. Biljetter kommer att släppas under maj månad. Håll dig uppdaterad på slakamusiken.se

Välkomna på festival!

Läs mer om medeltida ballader: <https://slakamusiken.wordpress.com/medeltida-ballader/>

KÄRNA SPELMANSSTÄMMA

*För 3:e året i rad är det spelmansstämma på Kärna Hembygdsgård i Malmslätt. Erik Svansbo, som är initiativtagare önskar alla hjärtligt välkomna **lördagen den 17 juni med start kl 12**. Hembygdsföreningen ordnar med kaffeservering, även det från klockan 12, men ta gärna med picknick-korg! Torpen på hembygdsgården är öppna för allmänheten.*

P- möjligheter finns utmed vägen vid hembygdsgården. Du kan även ta dig hit med buss nr 6 från Linköpings resecentrum, gå av vid Kärna skola.

För mer info: Erik Svansbo 072-234 26 29, erik.svansbo@gmail.com

Slåtterspel i Eklundenängen 12 juli

Spelsugna sommarspelmän inbjudes till slåtterspel i nyslagen, doftande sommaräng! Spelmän ombedes komma mellan kl 17 och 18, stämma och känna på allspelslåtarna.

Allspelet startar strax efter kl 18. Sedan friare spel. Vid behov kan vi förflytta oss till ett större växthus eller inomhus.

Slåttern är från kl 10-18, och har en separat inbjudan som man kan få vid intresse. Kom gärna med lite på den också!

Plats: Eklundenängen, belägen invid ekobyen Eklunden i närheten av Skeda, ca 1,5 mil SV om Linköping.

Hitta hit: från riksväg 23/34, avtagsväg västerut skyltad "Siktesbo 4". Efter 2,6 km kommer man till Eklunden (med P-plats), och ca 100 m efter byn finns P-plats till ängen på höger sida vägen. Ängen är ek/hasseldungen direkt väster om byn.

Arrangör: Knut Eriksson, spelman, ängsskötare och boende i byn. För mer info:

0762-700318, knut.eriksson@hotmail.com

Kalendarium

Östergötland

ÖSF

**22-06-14 17.00 Spel- och dans-
träff Vårnäs Hembygdsgrd**
med bl.a. Strängt Draget, se s.10

**23-06-17 13.00 Kärna spel-
mansstämma.** Kärna hem-
bygdsgrd, se s. 11

**23-06-17 Söderköpings Gatu-
festival**
visit.soderkoping.se för mer
info

23-07-12
Slätterspel på Eklundenängen
Se s. 11

23-07-03-17-31
Spelmansträffar
Medevi Brunn, se s. 10

SvalsjöFOLK
23-07-08
Konsert kl 18.00
SébastienDubé&Torbjörn Näsborn
300:-
[https://sv-se.facebook.com/Sebastien-
DubeBass/](https://sv-se.facebook.com/Sebastien-DubeBass/)
[https://www.facebook.com/people/Tor-
björn-Näsborn-Nyckelharpa/
100063056928699/](https://www.facebook.com/people/Tor-
björn-Näsborn-Nyckelharpa/
100063056928699/)

23-08-25 - 26
SvalsjöFOLK
Konserter, spelkurser, danskurser,
viskurser.
Med bland andra Pelle Björnlert,
Johan Hedin, Erik Peckari, Triakel,
Irmelin, Emma&Daniel Reid,
Cecilia&Erika, Ola Bäckström&
Per Gudmundsson.

23-08-17-18
**Fattig punkt Elak-Balladfestiva-
len**
På Borghamns Strand, se s. 11
och slakamusiken.se för mer info

23-09-02-03
Slaka Kulturdagar

23-09-03 Den 14e Slakastämman
kl 11-17
Plats: Slaka, utanför Linköping.
[https://kulturkraftslaka.wordpress-
.com](https://kulturkraftslaka.wordpress-
.com) för mer info

23-10-07-08
Spelträff på Borghamns
Vandrarhem, se s. 10
Obs! Programmet fortsätter på
söndagen!

ZORNÄRKEVECKAN I
LUND
23-07-17-23
Konserter, kurser, uppspelningar

Dalarna

23-07-05
Bingsjöstämman
bingsjostamman.se
för mer info

**Sommaren i Boda/
Siljansveckan**
Hela juli månad!
www.bodabygden.se
för mer info

Medelpad
23-10-16-21
Samspel i Sundsvall
60-årsjubileum för Samspels-
medaljen m.m.
medelpadsfolkmusikforbund.se
för mer info

Småland
23-07-27-29
KORRÖ-festivalen
korrofestivalen.se

Kolla även in:
folkmusikenshus.se
vastanateater.se
olfm.se
smalandsspelmansforbund.se
sormlandsspel.se
folkmusikkafeet.se

Manusstopp...

... för bidrag till nästa nummer: **23-08-20. Redaktören tar tacksamt emot text och bilder på det Du upplevt i musikens och dansens virvlar i sommar!**